



NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH320057
NAZWA
OBSZARU Mechowisko Manowo

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH320057	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Mechowisko Manowo

1.4. Data opracowania 2008-08	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2017-03
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MŚ z dn. 9 lutego 2017 r. w spr. soo Mechowisko Manowo (PLH320057)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
16.3077

Szerokość geograficzna
54.1169

2.2. Powierzchnia [ha]:

2.3. Obszar morski [%]

55.47

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL42	Zachodniopomorskie
------	--------------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
7140			3.18		G	B	C	B	C
7230			26.06		G	B	C	B	B
91D0			4.37		G	D			
91E0			12.13		G	B	C	C	C

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

[illegible]

					Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
P	6216	Hamatocaulis vernicosus		p	100	150	area		G	C	B	C	B
P	1903	Liparis loeselii		p	50	100	i		G	C	B	C	B
I	1014	Vertigo angustior		p	25000	25000	area		G	C	A	C	B
I	1016	Vertigo moulinsiana		p	25000	25000	area		G	C	A	C	B

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N10	5.22
N07	70.03
N17	24.26
N23	0.22
N12	0.28
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar Natura 2000 „Mechowisko Manowo” zlokalizowany jest w granicach powiatu koszalińskiego, na terenie gminy Manowo, na południowy wschód od miejscowości Manowo, w dolinie rzeki Dzierżęcinki. W granicach obszaru znajduje się jedno z największych, dobrze zachowanych torfowisk alkalicznych w północno-zachodniej Polsce. Obszar torfowiska stanowi misa jeziorna w całości wypełniona osadami organicznymi. Wykonane odwierty wskazują na stosunkowo niedawno zakończony proces łądowania dawnego zbiornika wodnego. Miąższość torfów w poszczególnych rejonach torfowiska wskazuje na rozpoczęcie procesu łądowania dawnego jeziora od strony wschodniej w kierunku zachodnim. Strop złoża buduje warstwa słabo rozłożonych torfów turzycowo-mszystych i mszystych. Jej miąższość waha się w przedziale 35-75 cm. Spąg złoża stanowią gytie – organiczna i organiczno-wapienna, o co najmniej kilkumetrowej miąższości.

Obszar misy jeziornej zasilany jest wodami podziemnymi napływającymi z wysoczyzn okalających torfowisko, głównie w części wschodniej i zachodniej. Obecnie, z uwagi na budowę złoża i aktualne położenie cieków, prawdopodobnie największy bezpośredni wpływ na warunki siedliskowe mają wody napływające z mineralnych wyniesień po stronie wschodniej obszaru. Wody zasilające torfowisko od strony wschodniej i południowo-wschodniej płyną w kierunku zachodnim i północnym, gdzie odbierane są przez rzekę Dzierżęcinę. Dokonane pomiary przewodnictwa elektrycznego oraz odczynu potwierdzają, iż są to wody podziemne aczkolwiek pozostające pod znaczącym oddziaływaniem wód opadowych. Obszar torfowiska charakteryzuje się w miarę stabilnym i wysokim poziomem wody utrzymującym się przez cały rok. Wstępne wyniki przeprowadzonych pomiarów wskazują, że wartość wahania poziomu wody wynosi ok. 15 cm, co świadczy o dobrej kondycji hydrologicznej torfowiska.

W centralnej części Mechowiska Manowo rozciąga się torfowisko, które stanowi mozaikę roślinności szuwarowej i torfowiskowej, z licznymi pojedynczymi drzewami i kępami krzewów. Wokół torfowiska wykształciły się zbiorowiska zaroślowe i leśne.

Według krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska „Mechowisko Manowo” znajduje się w granicach korytarza ekologicznego Puszcza Koszalińska (GKPN-14).

4.2. Jakość i znaczenie

W granicach obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 "Mechowisko Manowo" zidentyfikowano 4 typy siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także 4 gatunki wymienione w załączniku II tej Dyrektywy. Trzy z ww. typów siedlisk przyrodniczych oraz cztery gatunki spełniają kryteria uznania ich za przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Mechowisko Manowo (wg. wytycznych GDOŚ - wersja 2012.1). Obszar ten stanowi jedno z większych torfowisk alkalicznych w północno-zachodniej Polsce. Oprócz gatunków i siedlisk wymienionych w Dyrektywie Siedliskowej, na florę torfowiska składają również interesujące relikty glacialne, tj. mszar nastroszony *Paludella squarrosa*, błotniszek wełnisty *Helodium blandowii* i chwytlikowiec lśniący *Tomentypnum nitens*.

Siedlisko: 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea nigrae*)

Siedlisko zdiagnozowane w południowej części torfowiska, na powierzchni 3,18 ha, co stanowi 5,7% powierzchni obszaru oraz 0,011% ogólnej powierzchni tego siedliska na terenie kraju. Ogólna ocena znaczenia obszaru Mechowisko Manowo dla ochrony siedliska 7140 w skali całego kraju została określona wartością C. Powierzchnia względna kwalifikuje siedlisko do oceny C. Stopień reprezentatywności został oceniony wartością B, z uwagi na dość znaczny zestaw gatunków charakterystycznych dla tego typu siedliska. Ocenę obniża ekspansja drzew na otwarte torfowisko (brzoza omszona, sosna zwyczajna, olsza czarna i szara) oraz w nielicznych miejscach – ekspansja trzciny. Stan zachowania siedliska został oceniony wartością B, na podstawie dokonanych ocen częściowych. Stopień zachowania struktury – II (dobrze zachowana), z uwagi na dobrą reprezentatywność syntaksonomiczną. Wartość tę obniża ekspansja drzew i krzewów. Stopień zachowania funkcji – II, ze względu na dobry stopień uwodnienia siedliska (korzystne warunki hydrologiczne), pod warunkiem usunięcia nalotu gatunków ekspansywnych.

Siedlisko: 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

Siedlisko zajmuje centralną część „Mechowiska Manowo”. Występuje na powierzchni 26,06 ha, co stanowi 47% powierzchni całego obszaru. Ogólna ocena znaczenia obszaru dla ochrony siedliska 7230 w skali całego kraju została określona wartością B. Powierzchnia siedliska w obszarze stanowi 0,13% łącznej jego powierzchni na terenie Polski. W związku z powyższym powierzchnia względna kwalifikuje się na ocenę C. Reprezentatywność została określona wartością B, gdyż fitocenozy stanowiące identyfikatory geobotaniczne tego siedliska posiadają pełną charakterystyczną kombinację gatunków dla tej jednostki syntaksonomicznej. Stan zachowania na podstawie dokonanych ocen częściowych został określony na B. Stopień zachowania struktury – II (dobrze zachowana), z uwagi na reprezentatywność syntaksonomiczną. Wartość obniża ekspansja drzew i krzewów oraz znaczny udział gatunków zielnych. Stopień zachowania funkcji – II, ze względu na dobry stopień uwodnienia siedliska, pod warunkiem usunięcia nalotów drzew i krzewów.

Siedlisko: 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

Siedlisko zostało zdiagnozowane w zachodniej (wzdłuż rzeki Dzierżęcinki) i wschodniej części obszaru. Zajmuje powierzchnię 12,13 ha, co stanowi 22% całkowitej powierzchni obszaru „Mechowisko Manowo”. Pod względem typu reprezentuje łęgi olszowo-jesionowe, jednak z niemal całkowitym brakiem jesionu. Siedlisko wykazuje pośredni charakter w kierunku olsów. Ocena ogólna znaczenia obszaru w ochronie siedliska 91E0 na terenie całego kraju została zakwalifikowana do wartości C. Siedlisko to stanowi 0,005% całkowitej powierzchni na terenie kraju (powierzchnia względna – ocena C). Jego stopień reprezentatywności został określony wartością C. Na taką ocenę wpłynął znikomy udział jesionu oraz obecność gatunków obcych ekologicznych w drzewostanie (świerk, niekiedy sosna). Na podstawie dokonanych ocen cząstkowych, stan zachowania został określony wartością C. Stopień zachowania struktury – III (średnio zachowana). Na taką ocenę wpłynął przede wszystkim młody wiek drzewostanu, niskie zasoby martwego drewna oraz obecność gatunków obcych w drzewostanie. Stopień zachowania funkcji – II (dobre perspektywy), wynikający z funkcjonującego w obszarze reżimu hydrologicznego rzeki Dzierżęcinki, przy założeniu prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej lub jej zaniechania. Możliwość odtworzenia – II (możliwe przy średnim nakładzie środków). Wskazana jest ochrona bierna i eliminacja gatunków obcych z drzewostanu. W przypadku prowadzenia gospodarki leśnej należy wyeliminować użytkowanie rębni zupełna, dbać o zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów oraz o odtworzenie zasobów martwego drewna.

Siedlisko: 91D0 Bory i lasy bagienne

Siedlisko występuje w południowej części obszaru i stanowi las sosnowo-brzozowo-olszowy z mezotroficznym runem i znacznym udziałem torfowców (uboższe skrzydło olsów torfowcowych). Głównym powodem nadania oceny D w zakresie reprezentatywności jest fakt, że fitocenozy nie posiadają wystarczającej, dla tej jednostki syntaksonomicznej, charakterystycznej kombinacji gatunków. Ponadto charakteryzują się udziałem gatunków ekspansywnych w runie (trzęślica modra) występowaniem gatunków obcych geograficznie w drzewostanie (świerk zwyczajny, olsza szara). Natomiast powierzchnia siedliska w obszarze jest niewielka i nie jest istotna z perspektywy ochrony tego siedliska w skali całego kraju. Powierzchnię siedlisk w granicach obszaru wyliczono w oparciu o dane geoprzestrzenne opracowane przez Klub Przyrodników na podstawie lustracji terenowych.

1014 Poczwarowka zwężona *Vertigo angustior* – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: powierzchnia siedliska tego gatunku w obszarze wynosi 2,5 ha (Gawroński 2014). Przyjmując wartość średniego zagęszczenia 50 os/m² otrzymano wartość 1250000 osobników, co stanowi mniej niż 0,5% populacji krajowej – ocena C

Stan zachowania: ocena A, w tym:

stopień zachowania siedliska: I - elementy doskonale zachowane (siedlisko gatunku zachowane w bardzo dobrym stanie, bez większych krótkoterminowych zagrożeń)

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych elementach siedliska;

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana)

1016 Poczwarowka jajowata *Vertigo moulinsiana* – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: powierzchnia siedliska tego gatunku w obszarze wynosi 2,5 ha (Gawroński 2014). Przyjmując wartość średniego zagęszczenia 50 os/m² otrzymano wartość 1250000 osobników, co stanowi mniej niż 0,5% populacji krajowej – ocena C

Stan zachowania: ocena A, w tym:

stopień zachowania siedliska: I - elementy doskonale zachowane (siedlisko gatunku zachowane w bardzo dobrym stanie, bez większych krótkoterminowych zagrożeń)

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych elementach siedliska;

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana)

1903 Lipiennik Loesela *Liparis loeselii* – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: liczba osobników w obszarze wynosi 100-150 (Klub Przyrodników, 2014). Stanowi to mniej niż 0,05% populacji krajowej – ocena C

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy dobrze zachowane (siedlisko gatunku zachowane w dobrym stanie)

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych elementach siedliska;

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana)

6216 Haczykowiec błyszczący *Hamatocaulis vernicosus* – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: powierzchnia darni tego gatunku w obszarze wynosi 100-150 m² (Klub Przyrodników, 2014).

Stanowi to mniej niż 0,05% populacji krajowej – ocena C

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy dobrze zachowane (siedlisko gatunku zachowane w dobrym stanie)możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych elementach siedliska;

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana)

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	D01.02		o
H	A03.03		i
H	B02.02		i
H	H02		b
H	J02.01		b
H	J02.03.02		b
M	A03.01		i
M	B02.04		i
M	C01.03		i
M	E01.04		i
M	F01		i
M	G05.07		i
M	H01		b
M	H02		b
L	H05		i
M	J02.01		b
M	J02.04		b
M	J02.07		b
M	K02.01		i
M	K02.03		i
Oddziaływania pozytywne			
	Działania, zarządzanie	Zanieczyszczenie (opcjonalnie)	Wewnętrzne /

Poziom	[kod]	[kod]	zewnątrzne [i o b]
H	A03		i
M	B02.05		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

Wołejko L., Stańko R., Pawlikowski P., Jarzombkowski F., Kiaszewicz K., Chapiński P., Bregin M., Kozub Ł., Krajewski Ł., Szczepański M. 2012. Krajowy program ochrony torfowisk alkalicznych (7230). Świebodzin: Wydawnictwo Klubu Przyrodników. Stańko R., Wołejko L., Horabik D., Makles M., Kwaśny Ł. 2014. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mechowisko Manowo PLH320057 w województwie zachodniopomorskim (materiały niepublikowane). Gawroński A. 2014. Karta obserwacji poczwarówki zwężonej *Vertigo angustior* na stanowisku (materiały niepublikowane). Gawroński A. 2014. Karta obserwacji poczwarówki jajowatej *Vertigo moulinsiana* na stanowisku (materiały niepublikowane). Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie. 2014. Waloryzacja przyrodnicza gminy Manowo (Operat generalny). Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie. 2009. Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego. Osadowski Z. Uwarunkowania przyrodnicze w planowaniu drogi ekspresowej S11 na odcinku Koszalin-Szczecinek. W: Waloryzacja środowiska przyrodniczego w planowaniu przestrzennym, red M. Kistowski, B. Korwel-Lejkowska, Gdańsk – Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2007, s. 235-247.

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

[Powrót](#)

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie
Adres:	Polska Firlika 20 71-637 Szczecin
Adres e-mail:	sekretariat.szczecin@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒ Tak	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 05
---	---

lutego 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Mechowisko Manowo PLH320057 (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2015 r. poz.
443)

Link: http://e-dziennik.szczecin.uw.gov.pl/WDU_Z/2015/443/akt.pdf

☐ Nie, ale jest w przygotowaniu

☐ Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH320057

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych
(opcjonalnie)